

Asia: VN/28937/2021

Työryhmän mietintö pienten riita-asioiden menettelystä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö on pyytänyt Turun hovioikeudelta lausuntoa pienten riita-asioiden menettelyä koskevasta työryhmän mietinnöstä.

Työryhmän mietinnössä esitetty vastaa monelta osin Turun hovioikeuden vuonna 2023 antamaa lausuntoa pienriitamenettelystä laadittuun arviomuistioon. Hovioikeus viittaa sanotussa vuoden 2023 lausunnossaan todettuun sekä lisäksi erikseen toteaa lausuntonaan alla mainituista mietinnön ehdotuksista seuraavaa.

Ehdotetusta oikeudenkäymiskaaren uudesta 6 a luvusta yleisesti

Hovioikeus toteaa, että lakisystemaattisesti sääntelyn keskittäminen omaksi luvukseksi on mietinnössä esitetyn perustein järkevää. Sääntelyn löytymistä keskitetysti yhdestä paikasta puoltaa myös se lakiehdotuksen tarkoitus, että maallikonkin tulisi itse kyetä hoitamaan pienten riita-asioiden menettelyssä käsiteltävää asiaa ja perehtymään sitä koskevaan lainsäädäntöön.

Oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan kelpoisuusvaatimuksista (ehdotettu lisäys oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:ään)

Avustajan kelpoisuusvaatimusten madaltamista mietinnössä esitetyllä tavalla voidaan pitää perusteltuna ottaen huomioon lakiehdotuksen kokonaisuus ja perusteet, kuten rajoitettu oikeudenkäyntikuluvastuu, avustamisen rajaaminen oikeusavun ulkopuolelle sekä se, että avustajan kelpoisuusehdot rinnastetaan muun ohella summaarisiin riita-asioihin. Mikäli avustajan kelpoisuusvaatimuksia madalletaan, on kuitenkin erityisen tärkeää huolehtia siitä, että

pienriitamenettelyssä käsiteltävät asiat pysyvät lakiehdotuksen tarkoittamalla tavalla niin yksinkertaisina ja suppeina, että muukin kuin oikeustieteellisen koulutuksen saanut kykenee niitä hoitamaan. Kynnys siirtää asia sen laadun tai laajuuden vuoksi normaalin riita-asian menettelyyn ei saa olla korkea.

Rajoitetusta oikeudenkäyntikuluvastuusta (ehdotettu oikeudenkäymiskaaren 21 luvun uusi 8 d §)

Riitaisten vuokra-asioiden tyyppillinen luonne huomioon ottaen mietinnössä esitetyt oikeudenkäyntikulujen enimmäiskorvausten määrät vaikuttavat alhaisilta. Yksinkertaiseenkin riita-asiaan valmistautuminen vaatii yleensä useamman tunnin työn, mihin peilaten mietinnössä mainittu alimman korvauksen pohjana oleva 1 – 2 tunnin oikeudellinen apu vaikuttaa riittämättömältä. Pääkäsittelyasioissa kuluja aiheuttavat lisäksi pääkäsittelyyn valmistautuminen ja istuntoaika. Mietinnöstä poiketen hovioikeus arvioi, että vastapuolen korvattavaksi määrättävä avustajan ajankäyttö voitaisiin rajata esimerkiksi enintään 500 euroon tai, jos asiassa on toimitettu pääkäsittely, enintään 1.000 euroon. Lisäksi tarpeelliseksi osoittautuneet välttämättömät erityiset kulut, kuten esimerkiksi mietinnössä mainitut tuomioistuimen edellyttämistä käänöksistä tai viranomaistodistuksista johtuvat kulut, olisi perusteltua korvata voittaneelle osapuolelle täysimääräisesti.

Oikeusavusta myönnetyn avustamisen lähtökohtaisesta poissulkemisesta (ehdotettu lisäys oikeusapulain 6 §:ään)

Mietinnössä esitetty ehdotus pienten riita-asioiden menettelyssä käsiteltävien asioiden säätämisestä asiaryhmäksi, jossa avustaminen ei lähtökohtaisesti kuuluisi oikeusapuun, on hyväksyttävissä jo edellä todetuin tavoin sillä edellytyksellä, että pienriitamenettelyssä käsiteltävät asiat pysyvät lakiehdotuksen tarkoittamalla tavalla niin yksinkertaisina ja suppeina, että muukin kuin oikeustieteellisen koulutuksen saanut kykenee niitä hoitamaan.

Yleisesti vaikutuksista tuomioistuinten toimintaan ja muutoksenhakuoikeudesta hovioikeuteen

Hovioikeus toteaa, että lakiehdotuksen tosiasiallisia vaikutuksia ja pienten vuokra-asioiden lisääntymisen määrää käräjä- ja hovioikeuksissa on vaikeaa ennakoida, koska kysymys on kokonaan uudesta menettelystä. Mikäli mietinnössä esitetyt lukumäärät kuitenkin suunnilleen toteutuisivat, hovioikeus voi yhtyä siihen, mitä mietinnössä on esitetty asioiden lisääntymisen aiheuttamasta työllistävästä vaikutuksesta käräjä- ja hovioikeuksissa. Mietinnössä esitetyillä perusteilla ei ole ilmennyt tarvetta säätää asianosaisten muutoksenhakuoikeudesta pienten riita-asioiden menettelyn kohdalla eri tavoin kuin mitä normaalien riita-asioiden jatkokäsittelyluvasta säädetään.

Presidentti Pekka Määttä

Valmistelija: ma. hovioikeuden esittelijä Moona Heinämäki

Heinämäki Moona
Turun hovioikeus